

An Bhruiséil, 30 Meitheamh 2023
(OR. en)

11148/23

ECOFIN 673
UEM 207
SOC 499
EMPL 350
COMPET 694
ENV 773
EDUC 286
RECH 318
ENER 409
JAI 921
GENDER 151
ANTIDISCRIM 145
JEUN 189
SAN 426

NÓTA

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	Coiste na mBuanionadaithe/An Chomhairle
Uimh. an doic. roimhe seo:	9844/1/23 REV 1
Uimh. an doic. ón gCoim.:	COM(2023) 618 final
Ábhar:	MOLADH ÓN gCOMHAIRLE maidir le Clár Náisiúnta Mhálta um Athchóiriú 2023 agus lena dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta Mhálta 2023

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo an dréachtmholadh thuasluaite ón gComhairle, mar a pléadh sa Chomhairle agus sa Chomhairle Eorpach é, bunaithe ar Mholadh COM (2023) 618 final ón gCoimisiún.

MOLADH ÓN gCOMHAIRLE

an ...

maidir le Clár Náisiúnta Mhálta um Athchóiriú don bhliain 2023 agus lena dtugtar tuairim

ón gComhairle

maidir le Clár Cobhsaíochta Mhálta don bhliain 2023

TÁ COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpach, agus go háirithe Airteagal 121(2) agus Airteagal 148(4) de,

Ag féachaint do Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 ón gComhairle an 7 Iúil 1997 maidir leis an bhfaireachas ar riochtaí buiséadacha, agus an faireachas ar bheartais eacnamaíocha agus a gcomhordú¹, a neartú agus go háirithe Airteagal 5(2) de,

Ag féachaint don mholadh ón gCoimisiún Eorpach,

Ag féachaint do na rúin ó Pharlaimint na hEorpa,

Ag féachaint do na conclúidí ón gComhairle Eorpach,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste Fostaíochta,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste Eacnamaíoch agus Airgeadais,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste um Chosaint Shóisialta,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste um Beartas Eacnamaíoch,

De bharr an mhéid seo a leanas:

¹ IO L 209, 2.8.1997, lch. 1.

- (1) Tháinig Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle², lenar bunaíodh an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta ('an tSaoráid'), i bhfeidhm an 19 Feabhra 2021. Leis an an tSaoráid, soláthraítear tacaíocht airgeadais do na Ballstáit chun athchóirithe agus infheistíochtaí a chur chun feidhme, agus í mar spreagadh fioscach arna mhaoiniú ag an Aontas. I gcomhréir le tosaíochtaí an tSeimeastair Eorpaigh, leis an tSaoráid, rannchuidítear le téarnamh eacnamaíoch cuimsitheach agus le cur chun feidhme athchóirithe agus infheistíochtaí atá inbhuanaithe agus a spreagann fás, go háirithe athchóirithe agus infheistíochtaí chun an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a chur chun cinn agus chun cur le hathléimneacht gheilleagair na mBallstát. Cuidíonn sí freisin ó thaobh an t-airgeadas poiblí a neartú agus borradh a chur faoin bhfás agus faoin gcruthú post sa mheántearma agus san fhadtearma, ó thaobh an comhtháthú críochach a fheabhsú laistigh den Aontas agus ó thaobh tacú le cur chun feidhme leanúnach Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta. Rinneadh an ranniocaíocht airgeadais uasta in aghaidh an Bhallstáit faoin tSaoráid a thabhairt cothrom le dáta an 30 Meitheamh 2022, i gcomhréir le hAirteagal 11(2) de Rialachán (AE) 2021/241.

² Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Feabhra 2021 lena mbunaítear an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (IO L 57, 18.2.2021, lch. 17).

- (2) An 22 Samhain 2022, ghlac an Coimisiún an Suirbhé Bliantúil don Fhás Inbhuanaithe 2023, rud a chuir tús le Seimeastar Eorpach 2023 um chomhordú an bheartais eacnamaíoch. An 23 Márta 2023, d'fhorhnuigh an Chomhairle Eorpach tosaíochtaí an tSuirbhé Bliantúil don Fhás Inbhuanaithe 2023, tosaíochtaí atá dírithe ar na ceithre ghné den inbhuanaitheacht iomaíoch. An 22 Samhain 2022, ar bhonn Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus gComhairle³, ghlac an Coimisiún freisin Tuarascáil 2023 maidir leis an Sásra Foláirimh, tuarascáil nár sainaitníodh Málta inti mar cheann de na Ballstáit a bhféadfadh míchothromaíochtaí a bheith ag baint di nó a d'fhéadfadh a bheith i mbaol míchothromaíochtaí. Dá bhrí sin, ní bheadh gá le grinn-athbhreithniú. An dáta céanna, ghlac an Coimisiún tuairim freisin maidir le dréachtphlean buiséadach Mhálta don bhliain 2023. Ghlac an Coimisiún moladh freisin le haghaidh moladh ón gComhairle maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro agus togra le haghaidh Thuarascáil Chomhphárteach 2023 ar Fhostaíocht, ina ndéantar anailís ar chur chun feidhme na dTreoirínte Fostaíochta agus phrionsabail Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta. Ghlac an Chomhairle an Moladh maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro⁴ ('Moladh 2023 maidir leis an limistéir euro') an 16 Bealtaine 2023 agus an Tuarascáil Chomhphárteach ar Fhostaíocht an 13 Márta 2023.
- (3) Cé go bhfuil athléimneacht shuntasach á léiriú ag geilleagair an Aontais, tá drochthionchar ag an gcomhthéacs geopholaitiúil orthu fós. Agus an tAontas ag seasamh go daingean leis an Úcráin, tá clár oibre beartais eacnamaíoch agus shóisialta an Aontais dírithe sa ghearrthéarma ar dhrochthionchar na suaití fuinnimh a laghdú, i gcás teaghlaigh leochaileacha agus gnólachtaí leochaileacha araon, agus sa mheántéarma ar iarrachtaí a choinneáil ar bun chun an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a bhaint amach, ar thacaíocht a thabhairt d'fhás inbhuanaithe cuimsitheach, ar an gcobhsaíocht mhaicreacnamaíoch a chosaint agus ar an athléimneacht a mhéadú. Tá sé dírithe go láidir freisin ar iomaíochas agus táirgiúlacht an Aontais a mhéadú.

³ Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Samhain 2011 maidir le míchothromaíochtaí maicreacnamaíocha a chosc agus a cheartú (IO L 306, 23.11.2011, lch. 25).

⁴ Moladh ón gComhairle an 16 Bealtaine 2023 maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro (IO C 180, 23.5.2023, lch. 1).

- (4) An 1 Feabhra 2023, d’eisigh an Coimisiún teachtaireacht dar teideal ‘Plean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais don Ré Ghlan-Nialasach’ (‘Plean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais’). Is é is aidhm do Phlean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais borradh a chur faoi iomaíochas thionscal glan-nialasachta an Aontais agus tacú leis an aistriú tapa chuig an aeráidneodracht. Is comhlánú é ar na hiarrachtaí leanúnacha faoin gComhaontú Glas don Eoraip agus faoi REPowerEU. Is é is aidhm dó freisin timpeallacht níos tacúla a sholáthar chun acmhainneacht mhonaraíochta an Aontais a mhéadú i dtaca leis na teicneolaíochtaí glan-nialasachta agus leis na táirgí glan-nialasachta a bhfuil gá leo chun spriocanna uailmhianacha aeráide an Aontais a bhaint amach, agus chun a áirithiú go mbeidh rochtain ar amhábhair chriticiúla ábhartha, lena n-áirítear trí fhoinsiú a éagsúlú, trí shaothrú cuí a dhéanamh ar acmhainní geolaíochta sna Ballstáit agus trí athchúrsáil na n-amhábhair a uasmhéadú. Is ar cheithre cholún atá Plean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais bunaithe: timpeallacht rialála intuartha agus shimplithe, rochtain níos tapúla ar mhaoiniú, scileanna a fheabhsú, agus trádáil oscailte do shlabhraí soláthair athléimneacha. An 16 Márta 2023, d’eisigh an Coimisiún teachtaireacht eile dar teideal ‘Iomaíochas fadtéarmach an Aontais: níos faide ar aghaidh ná 2030’, teachtaireacht a leagadh amach de réir naoi spreagadh a threisiónn a chéile ar mhaithe le hoibriú i dtreo creat rialála lena bhfeabhsófaí an fás. Socraítear leis tosaíochtaí beartais arb é is aidhm dóibh feabhsuithe struchtúracha, bearta infheistíochta dea-dhírithithe agus rialála a áirithiú le haghaidh iomaíochas fadtéarmach an Aontais agus a Bhallstát. Cuidiú na moltaí thíos ó thaobh aghaidh a thabhairt ar na tosaíochtaí sin.

- (5) In 2023, tá an Seimeastar Eorpach um chomhordú an bheartais eacnamaíoch fós ag forbairt i gcomhréir le cur chun feidhme na Saoráide. Tá cur chun feidhme iomlán na bpleananna téarnaimh agus athléimneachta fós riachtanach chun go mbainfear amach na tosaíochtaí beartais faoin Seimeastar Eorpach, ós rud é go dtugann na bpleananna aghaidh ar iomlán na moltaí tírshonracha ábhartha a eisíodh le blianta beaga anuas, nó ar fhothacar mór díobh. Tá moltaí tírshonracha 2019, 2020 agus 2022 fós chomh hábhartha céanna maidir le bpleananna téarnaimh agus athléimneachta arna n-athbhreithniú, arna dtabhairt cothrom le dáta nó arna leasú i gcomhréir le hAirteagail 14, 18 agus 21 de Rialachán (AE) 2021/241.
- (6) Is é is aidhm do Rialachán (AE) 2023/435 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵ ('Rialachán REPowerEU'), a glacadh an 27 Feabhra 2023, deireadh a chur go tapa le spleáchas an Aontais ar allmhairí breosla iontaise ón Rúis. Cuirfidh sé sin le slándáil fuinnimh agus le héagsúlacht sholáthar fuinnimh an Aontais, agus ag an am céanna, méadóidh sé glacadh na bhfoinsí in-athnuaite fuinnimh, acmhainneachtaí stórála fuinnimh agus an éifeachtúlacht fuinnimh. Le Rialachán REPowerEU, cuirtear ar chumas na mBallstát caibidil nua REPowerEU a chur lena bpleananna náisiúnta téarnaimh agus athléimneachta chun go maoinofar athchóirithe agus infheistíochtaí ríthábhachtacha a chuideoidh le cuspóirí REPowerEU a bhaint amach. Cuideoidh na hathchóirithe agus na hinfeistíochtaí sin freisin ó thaobh borradh a chur faoi iomaíochas thionscal glan-nialasachta an Aontais mar a leagtar amach i bPlean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais, agus tabharfaidh siad aghaidh ar na moltaí tírshonracha a bhaineann le fuinneamh arna n-eisiúint chuig na Ballstáit in 2022 agus, i gcás inarb infheidhme, in 2023. Le Rialachán REPowerEU, tugtar isteach catagóir nua de thacaíocht airgeadais neamh-in-aisíochta, atá á cur ar fáil do na Ballstáit chun athchóirithe agus infheistíochtaí nua a bhaineann le fuinneamh a mhaoiniú faoina bpleananna téarnaimh agus athléimneachta.

⁵ Rialachán (AE) 2023/435 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Feabhra 2023 lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/241 a mhéid a bhaineann le caibidlí REPowerEU i bpleananna téarnaimh agus athléimneachta agus lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 1303/2013, (AE) 2021/1060 agus (AE) 2021/1755, agus Treoir 2003/87/CE (IO L 63, 28.2.2023, lch. 1).

(7) An 8 Márta 2023, ghlac an Coimisiún teachtaireacht lena gcuirtear treoraíocht ar fáil maidir leis an mbeartas fioscach 2024 ('teachtairacht an 8 Márta 2023'). Is é is aidhm di tacú le hullmhú chláir na mBallstáit um chobhsaíocht agus um chóineasú, agus an comhordú beartais a neartú ar an gcaoi sin. Thug an Coimisiún chun cuimhne go ndéanfar clásal éalaithe ginearálta an Chomhshocraithe Cobhsaíochta agus Fáis a dhíghníomhachtú i ndeireadh 2023. D'éiligh an Coimisiún go mbeadh beartais fhioscacha ann in 2023-2024 a d'áiritheodh an inbhuanaitheacht fiachais sa mheántearma agus a mhéadódh an acmhainneacht fáis ar bhealach inbhuanaithe agus iarradh ar na Ballstáit a leagan amach ina gclár um chobhsaíocht agus um chóineasú 2023 conas a áiritheoidh a bpleananna fioscacha go n-urramófar luach tagartha an Chonartha, is é sin 3 % den olltáirgeacht intíre (OTI), agus go n-áiritheofar laghdú inchreidte leanúnach an fhiachais, sin nó conas a choinneofar an fiachas ar leibhéal stuama sa mheántearma. D'iarr an Coimisiún ar na Ballstáit freisin deireadh a chur de réir a chéile le beartais fhioscacha náisiúnta arna dtabhairt isteach chun teaghlaigh agus gnólachtaí a chosaint ar shuaitheadh na bpraghsanna fuinnimh, agus deireadh a chur ar dtús leis na beartais is lú a spriocdhíródh. Thug sé le fios, dá mba rud é gur ghá síneadh a chur le bearta tacaíochta mar gheall ar bhrú a bheith ann an athuair ó thaobh praghas an fhuinnimh de, gur cheart do na Ballstáit na bearta sin a spriocdhíriú ar theaghlaigh leochaileacha agus ar ghnólachtaí leochaileacha ar bhealach níos fearr. Luaigh an Coimisiún go ndéanfaí na moltaí fioscacha a chainníochtú agus a dhifreáil. Thairis sin, mar a mholtar sa teachtaireacht uaidh an 9 Samhain 2022 maidir le treoirlínte le haghaidh athchóiriú ar chreat rialachais eacnamaíoch an Aontais Eorpaigh, go ndéanfaí na moltaí fioscacha sin a fhoirmliú ar bhonn an ghlanchaiteachais phríomhúil. Mhol sé do na Ballstáit uile leanúint ar aghaidh ag cosaint na hinfheistíochta a mhaoinítear go náisiúnta agus a áirithiú go n-úsáidfear an tSaoráid agus cistí eile an Aontais go héifeachtach, go háirithe i bhfianaise an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh agus na gcuspóirí athléimneachta. Thug an Coimisiún le fios go molfaidh sé don Chomhairle tús a chur, in earrach na bliana 2024, le nósanna imeachta um easnamh iomarcach atá bunaithe ar easnaimh, ar bhonn na sonraí olltoraidh maidir le 2023, i gcomhréir leis na forálacha dlíthiúla atá ann faoi láthair.

- (8) An 26 Aibreán 2023, thíolaic an Coimisiún tograí reachtacha chun athchóiriú cuimsitheach ar rialacha rialachais eacnamaíoch an Aontais a chur chun feidhme. Is é is príomhchuspóir do na tograí inbhuanaitheacht an fhiachais phoiblí a neartú agus fás inbhuanaithe agus cuimsitheach a chur chun cinn sna Ballstáit uile trí athchóirithe agus trí infheistíochtaí. Sna tograí uaidh, díríonn an Coimisiún ar an úinéireacht náisiúnta a fheabhsú, ar an gcreat a shimpliú agus gluaiseacht i dtreo fócas níos meántearmaí, in éineacht le forfheidhmiú éifeachtach agus níos comhleanúnaí. De réir na gConclúidí ón gComhairle an 14 Márta 2023 maidir le treoirlínte le haghaidh athchóiriú ar chreat rialachais eacnamaíoch an Aontais, is é an cuspóir atá ann an obair reachtach a thabhairt i gcrích in 2023.
- (9) An 13 Iúil 2021, chuir Málta a plean náisiúnta téarnaimh agus athléimneachta faoi bhráid an Choimisiúin, i gcomhréir le hAirteagal 18(1) de Rialachán (AE) 2021/241. De bhun Airteagal 19 de Rialachán (AE) 2021/241, rinne an Coimisiún measúnú ar ábharthacht, éifeachtacht, éifeachtúlacht agus comhleanúnachas an phlean téarnaimh agus athléimneachta, i gcomhréir leis na treoirlínte measúnaithe a leagtar amach in Iarscríbhinn V a ghabhann leis an Rialachán sin. An 5 Deireadh Fómhair 2021, ghlac an Chomhairle a Chinneadh Cur Chun Feidhme maidir le formheas an mheasúnaithe ar phlean téarnaimh agus athléimneachta Mhálda⁶. Tá scaoileadh na dtráthchodanna ag brath ar chinneadh a bheith glactha ag an gCoimisiún, i gcomhréir le hAirteagal 24(5) de Rialachán (AE) 2021/241, cinneadh á rá go bhfuil Málta tar éis na ngarspriocanna agus na spriocanna ábhartha a leagtar amach sa Chinneadh Cur Chun Feidhme ón gComhairle a chomhlíonadh go sásúil. Tuigtear gurb é atá i gceist le comhlíonadh sásúil, nach ndeachthas siar ar ghnóthú na ngarspriocanna agus na spriocanna a gnóthaíodh roimhe sin.

⁶ ST 11941/2021 INIT; ST 11941/2021 ADD 1.

- (10) An 25 Aibreán 2023, thíolaic Málta a Clár Náisiúnta um Athchóiriú don bhliain 2023 agus thíolaic sí a Clár um Chobhsaíocht don bhliain 2023 an 3 Bealtaine 2023, i gcomhréir le hAirteagal 4(1) de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97. Chun na naisc atá eatarthu a chur san áireamh, rinneadh measúnú ar an dá chlár le chéile. I gcomhréir le hAirteagal 27 de Rialachán (AE) 2021/241, is léiriú é an Clár Náisiúnta um Athchóiriú don bhliain 2023 ar thuairisciú leathbhliantúil Mhálta maidir leis an dul chun cinn atá déanta ó thaobh a phlean téarnaimh agus athléimneachta a bhaint amach.
- (11) An 24 Bealtaine 2023, d'fhoilsigh an Coimisiún tuarascáil tíre 2023 do Mhálta. Rinneadh measúnú sa tuarascáil sin ar dhul chun cinn Mhálta ó thaobh aghaidh a thabhairt ar na moltaí tírshonracha ábhartha a ghlac an Chomhairle idir 2019 agus 2022, agus measadh cur chun feidhme phlean téarnaimh agus athléimneachta Mhálta. Ar bhonn na hanailíse sin, léiríodh sa tuarascáil tíre na bearnaí atá ann maidir leis na dúshláin nár tugadh aghaidh orthu sa phlean téarnaimh agus athléimneachta, sin nó nár tugadh aghaidh orthu ach go páirteach, chomh maith le dúshláin nua agus dúshláin atá ag teacht chun cinn. Leis an tuarascáil, rinneadh measúnú freisin ar dhul chun cinn Mhálta ó thaobh Colún Eorpach na gCeart Sóisialta a chur chun feidhme agus ó thaobh príomhspríocanna an Aontais maidir le fostaíocht, scileanna agus laghdú na bochtaineachta a bhaint amach, sin agus ar an dul chun cinn i dtreo Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe a bhaint amach.

- (12) De réir sonraí arna mbailíochtú ag Eurostat, tháinig laghdú ar easnamh rialtais ghinearálta Mhálta ó 7.8 % de OTI in 2021 go 5.8 % in 2022, agus thit an t-ollfhiachas rialtais ó 55.1 % de OTI ag deireadh 2021 go 53.4 % ag deireadh 2022. An 24 Bealtaine 2023, d'eisigh an Coimisiún tuarascáil faoi Airteagal 126(3) den Chonradh. Rinneadh plé sa tuarascáil sin ar staid bhuiséadach Mhálta, ós rud é gur sháraigh a easnamh rialtais ghinearálta in 2022 luach tagartha an Chonartha, mar atá, 3 % de OTI. Thángthas ar an gconclúid sa tuarascáil nár comhlíonadh critéar an easnaimh. I gcomhréir lena Theachtaireacht an 8 Márta 2023, níor mhol an Coimisiún nósanna imeachta nua um easnamh iomarcach a thionscnamh in earrach na bliana 2023. Thug an Coimisiún le fios, ina dhiaidh sin, go molfadh sé don Chomhairle tús a chur, in earrach na bliana 2024, le nósanna imeachta um easnamh iomarcach bunaithe ar easnaimh, ar bhonn na sonraí olltoraidh maidir le 2023. Ba cheart do Mhálta é sin a chur san áireamh i bhfeidhmiú a bhuiséid do 2023 agus in ullmhú an Dréachtphlean Bhuiséadaigh do 2024.
- (13) Na bearta beartais fhioscaigh a glacadh chun tionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh a mhaolú, is bearta iad a d'imir tionchar ar chomhardú ginearálta an rialtais. In 2022, áiríodh ar na bearta beartais fhioscaigh sin maidir le laghdú ioncaim laghduithe ar chánacha indéreacha ar thomhaltas fuinnimh agus áiríodh ar na bearta beartais fhioscaigh sin maidir le méadú caiteachais fóirdheontais ar tháirgeadh fuinnimh mar chúiteamh ar an méadú ar phraghas an leictreachais allmhairithe agus ar astaíochtaí carbóin. Measann an Coimisiún gurb é an glanchostas buiséadach a bhain leis na bearta sin in 2022 2.5 % de OTI. Ina theannta sin, an costas buiséadach a bhain le cosaint shealadach a thairiscint do dhaoine easáitithe as an Úcráin, costas a meastar a bheith ina 0.1 % de OTI in 2022, sin rud eile a d'imir tionchar ar chomhardú ginearálta an rialtais. An tráth céanna, an costas a mheastar a bhaineann le bearta éigeandála sealadacha a bhain le géarchéim COVID-19, chuaigh an costas sin i laghad ionas gur 0.8 % de OTI a bhí ann in 2022, le hais 3.2 % in 2021.

- (14) An 18 Meitheamh 2021, mhol an Chomhairle d'Éirinn⁷ staid fhioscach thacúil a choinneáil in 2022, lena n-áirítear ón spreagadh a cuireadh ar fáil leis an tSaoráid agus go gcaomhnódh sí infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta.
- (15) De réir mheastacháin an Choimisiúin, bhí an staid fhioscach⁸ in 2022 neodrach den chuid is mó, ag - 0.2 % de OTI, mar a mhol an Chomhairle. Mar a mhol an Chomhairle, lean Málta de thacaíocht a thabhairt don téarnamh trí infheistíochtaí atá le maoiniú tríd an tSaoráid. 0.9 % de OTI a bhí ann in 2022 le caiteachas arna mhaoiniú ag deontais faoin tSaoráid agus ó chistí eile de chuid an Aontais (1.1 % de OTI a bhí ann in 2021). Bhí an laghdú ar chaiteachas arna mhaoiniú ag deontais ón tSaoráid agus ag cistí eile de chuid an Aontais in 2022 mar thoradh ar ionsú níos ísle ar chistí eile de chuid an Aontais. Leis an infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta soláthraíodh rannchuidiú craphach 0,2 pointe céatadáin don staid fhioscach⁹. Dá bhrí sin, níor chaomhnaigh Málta infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta nach raibh i gcomhréir leis an moladh ón gComhairle. An tráth céanna, sholáthar an fás ar chaiteachas reatha príomhúil arna mhaoiniú go náisiúnta (glan ar bhearta nua ioncaim) rannchuidiú forleathnaitheach dar méid 0,9 pointe céatadáin don staid fhioscach. Áiríodh leis an rannchuidiú suntasach forleathnaitheach sin tionchar breise na mbeart beartais fhioscaigh a rinneadh chun tionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh (glanchostas buiséadach breise de 1.9 % de OTI) a mhaolú, chomh maith leis na costais a bhaineann le cosaint shealadach a thabhairt do dhaoine easáitithe ón Úcráin (0.1 % de OTI). Dá bhrí sin, bhí smacht leormhaith ag Málta ar an bhfás ar chaiteachas reatha arna mhaoiniú go náisiúnta.

⁷ Moladh ón gComhairle an 18 Meitheamh 2021 ina dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta Mhálta don bhliain 2021, IO C 304, 29.7.2021, lch. 83.

⁸ Is é rud a bhíonn i gceist le tomhas na staid fhioscaí an t-athrú ar chaiteachas príomha (glan ar bhearta lánroghnacha ioncaim), gan bearta sealadacha éigeandála a bhaineann le géarchéim COVID-19 a áireamh, ach lena n-áirítear caiteachas a mhaoinítear trí thacaíocht neamh-inaisíochta (deontais) ón tSaoráid agus ó chistí eile de chuid an Aontais, i gcoibhneas le hacmhainneacht fáis mheántearmaigh. Chun tuilleadh sonraí a fháil, féach Bosca 1 sna Táblaí Staidrimh Fioscacha.

⁹ Leis an gcaiteachas caipitil eile a mhaoinítear go náisiúnta, soláthraíodh rannchuidiú craphach 0,3 pointe céatadáin de OTI.

- (16) An cás maicreacnamaíoch atá ina bhuntaca leis na réamh-mheastacháin bhuiséadacha i gClár Cobhsaíochta 2023, is cás é atá i gcomhréir le réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún le haghaidh 2023, atá faichilleach maidir le blianta eile ina dhiaidh sin. Tá sé tuartha ag an rialtas go dtiocfaidh méadú 4.1 % ar an bhfíor-OTI in 2023, agus go dtiocfaidh méadú 4.5 % air in 2024. I gcomparáid leis sin, tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún go mbeidh fás iarbhír OTI níos ísle de 3.9 % in 2023 agus 4.1 % in 2024, de bharr rannchuidiú níos ísle glanonnmhairí le fás den chuid is mó.
- (17) Ina Chlár Cobhsaíochta don bhliain 2023, measann an rialtas go laghdófar an t-easnamh rialtais ghinearálta go 5,0 % de OTI in 2023. Leis an laghdú in 2023, léirítear den chuid is mó an méadú ar ioncaim eile, lena n-áirítear na fáiltais ó scéimeanna saoránachta agus cónaithe infheisteoirí na tíre, agus déantar an laghdú ar na fóirdheontais, lena n-áirítear céimniú amach chostais athstruchtúraithe na n-aerlínte náisiúnta a bhfuil coinne leis, a chúiteamh go páirteach le méadú ar thomhaltas idirmheánach agus ar ollfhoirmiú caipitil sheasta. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, síltear go dtiocfaidh méadú ar an gcóimheas idir fiachas ginearálta an rialtais agus OTI ionas gur 53,4 % a bheidh ann ag deireadh 2022, agus gur 54,5 % a bheidh ann ag deireadh 2023. Tuartar i réamhaisnéis earraigh 2023 ón gCoimisiún go mbeidh easnamh rialtais 5,1 % de OTI ann do 2023. Tá sé sin ag teacht leis an easnamh a thuartar i gClár Cobhsaíochta 2023. I réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, tuartar go mbeidh cóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ar aon dul le 54,8 % ag deireadh 2023.

(18) Na bearta fíoscacha a glacadh chun tionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh a mhaolú, meastar go leanfaidh siad de thionchar a imirt ar chomhardú ginearálta an rialtais in 2023. Is éard atá i gceist leo bearta ar cuireadh síneadh leo ó 2022, go háirithe laghduithe ar chánacha indéreacha ar thomhaltas fuinnimh agus fóirdheontais ar tháirgeadh fuinnimh mar chúiteamh ar an méadú ar phraghas an leictreachais allmhairithe agus ar astaíochtaí carbóin. Réamh-mheastar glanchostas buiséadach na mbeart tacaíochta i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún ag 1,7 % de OTI in 2023¹⁰. De réir dealraimh, níl na bearta in 2023 dírithe ar na teaghlaigh ná na gnólachtaí is leochailí, ná ní chaomhnaíonn siad an comhartha praghais go hiomlán chun an t-éileamh fuinnimh a laghdú agus an éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú. Mar thoradh air sin, i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún meastar gurb é 0,1 % de OTI in 2023 méid na mbeart tacaíochta spriocdhírithé atá le cur san áireamh sa mheasúnú ar chomhlíonadh an mholta ón gComhairle an 12 Iúil 2022¹¹ (i gcomparáid le 0,1 % de OTI in 2022). Ar deireadh, deireadh a bheith á chur de réir a chéile le bearta éigeandála sealadacha a bhain le géarchéim COVID-19, a measadh gurb ionann iad agus 0,8 % de OTI, meastar gur rud é sin a rachaidh chun sochair do chomhardú ginearálta an rialtais in 2023.

¹⁰ Is ionann an figiúr agus leibhéal chostas buiséadach bliantúil na mbeart sin, lena n-áirítear ioncam agus caiteachas reatha chomh maith le – i gcás inarb ábhartha – bearta caiteachais chaipitil.

¹¹ Moladh ón gComhairle an 12 Iúil 2022 maidir le Clár Náisiúnta Mhálta um Athchóiriú agus lena dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta Mhálta don bhliain 2022, IO C 334, 1.9.2022, lch. 146.

- (19) Sa Mholadh uaithe an 12 Iúil 2022, mhol an Chomhairle go ndéanadh Málta gníomhaíocht chun a áirithiú go mbeidh fás an chaiteachais reatha príomha arna mhaoiniú go náisiúnta i gcomhréir le seasamh foriomlán neodrach beartais in 2023¹², agus tacaíocht leanúnach shealadach spriocdhírthe á cur san áireamh le haghaidh na dteaghlach is leochailí agus na ngnólachtaí is leochailí i dtaobh méaduithe ar phraghsanna fuinnimh agus le haghaidh daoine ar a dteitheadh ón Úcráin. Ba cheart do Mhálta a bheith ar tinneall chun an caiteachas reatha a chur in oiriúint don staid atá ag síorathrú. Moladh do Mhálta freisin cur le hinfheistíocht phoiblí le haghaidh an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh, agus le haghaidh na slándála fuinnimh, agus an tionscnamh REPowerEU á chur san áireamh, lena n-áirítear trí leas a bhaint as an tSaoráid agus as cistí eile de chuid an Aontais.
- (20) Tuairtar i réamhaisnéis earraigh 2023 ón gCoimisiún gur staid fhioscach chrapthach a bheidh ann (+ +0,4 % de OTI) in 2023, i gcomhthéacs boillsciú ard. Leanann sé sin an staid fhioscach a bhí ann roimhe sin in 2022, staid a bhí neodrach tríd is tríd (- 0,2 % de OTI). An fás ar chaiteachas reatha príomha arna mhaoiniú go náisiúnta (glan ar bhearta lánroghnacha ioncaim) in 2023, táthar ag tuar go soláthróidh sé rannchuidiú craptha dar luach 0,8 % de OTI leis an staid fhioscach. Mar achoimre, an fás a thuairtar a thiocfaidh ar chaiteachas reatha príomha arna mhaoiniú go náisiúnta, tá sé i gcomhréir leis an Moladh ón gComhairle an 12 Iúil 2022. Ba é 1.6 % de OTI an caiteachas arna mhaoiniú ag deontais ón tSaoráid agus ó chistí eile de chuid an Aontais in 2023, agus rinne infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta rannchuidiú crapthach 0.3 pointe céatadán leis an staid fhioscach¹³. Dá bhrí sin, tá sé beartaithe ag Málta infheistíocht bhreise a mhaoiniú tríd an tSaoráid agus trí chistí eile de chuid an Aontais, agus níltear ag tuar go ndéanfaidh sí infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta a chaomhnú. Tá sé beartaithe aige infheistíocht phoiblí a mhaoiniú le haghaidh an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh agus le haghaidh slándáil fuinnimh, go háirithe chun foirgnimh phríobháideacha agus phoiblí a athchóiriú, lena n-áirítear ospidéal agus scoileanna, chun an earnáil iompair a leictriú agus do thionscadail a bhaineann le digiteáil an riaracháin phoiblí agus na hearnála príobháidí, rudaí a chistítear go páirteach leis an tSaoráid agus le cistí eile de chuid an Aontais.

¹² Ar bhonn réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, meastar gur 9,5 %, i dtéarmaí ainmniúla, atá i gceist le fás aschuir féideartha meántéarmach Mhálta (meán 10 mbliana), céatadán a úsáidtear chun an staid fhioscach a thomhas.

¹³ Réamh-mheastar go soláthróidh caiteachas caipitil eile a mhaoinítear go náisiúnta rannchuidiú neodrach 0,0 pointe céatadán de OTI.

- (21) De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go laghdófar an t-easnamh rialtais ghinearálta go 4,3 % de OTI in 2024. Den chuid is mó, léiríonn an laghdú in 2024 an laghdú ar fhóirdheontais, lena n-áirítear céimniú amach scéimeanna luathscoir na n-aerlínte náisiúnta, agus fás srianta an bhille pá agus an chaiteachais ar thomhaltas idirmheánach arna chúiteamh go páirteach leis an méadú ar chaiteachas ar úis. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go dtiocfaidh méadú go 55.7 % ar chóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ag deireadh 2024. Ar bhonn na mbeart beartais atá aitheanta ag scoithdháta na réamhaisnéise, tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún easnamh rialtais 4.5 % de OTI in 2024. Tá sé sin ag teacht leis an easnamh a thuartar i gClár Cobhsaíochta 2023. I réamhaisnéis an earraigh 2023 ón gCoimisiún, tuartar go mbeidh cóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ar aon dul le 56.1 % ag deireadh 2024.
- (22) Beartaítear le Clár Cobhsaíochta 2023 deireadh a chur de réir a chéile le cuid de na bearta tacaíochta fuinnimh in 2024. Faoi láthair, glacann an Coimisiún le 1,5 % de OTI mar ghlanchoistas na mbeart tacaíochta fuinnimh. Tá sé sin bunaithe ar an toimhde nach dtiocfaidh aon mhéadú an athuair ar phraghsanna fuinnimh. An chuid is mó de na bearta tacaíochta fuinnimh a bhfuil sé beartaithe faoi láthair go mbeidh siad i bhfeidhm go fóill in 2024, ní cosúil go bhfuil siad dírithe ar theaghlaigh nó ar ghnólachtaí leochaileacha. Ní chaomhnaíonn siad go hiomlán an comhartha praghais chun an t-éileamh ar fhuinneamh a laghdú agus chun an éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú.

- (23) Le Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 éilítear go ndéanfaí feabhas bliantúil ar an gcomhardú struchtúrach i dtreo an chuspóra bhuiséadaigh mheántearmaigh agus 0.5 % de OTI mar thagarmharc¹⁴. Agus aird á tabhairt ar bhreithnithe inbhuanaitheachta fioscaí agus ar an ngá atá leis an easnamh a laghdú faoi bhun an luacha tagartha Conartha de 3 % de OTI, bheadh sé iomchuí feabhas de 0.5 % de OTI ar a laghad do 2024 a chur ar an gcomhardú struchtúrach, de réir an Choimisiúin. Chun an feabhas sin a áirithiú, agus i gcomhréir le modheolaíocht an Choimisiúin, níor cheart go rachadh an fás ar ghlanchaiteachas príomhúil arna mhaoiniú go náisiúnta in 2024 thar 5.9 %, mar a léirítear sa mholadh seo. An tráth céanna, ba cheart deireadh a chur leis na bearta tacaíochta fuinnimh atá fágtha (atá, de réir mheastachán an Choimisiúin faoi láthair, cothrom le 1.7 % de OTI in 2023) de réir a chéile má cheadaítear le forbairtí sa mhargadh fuinnimh agus ag tosú leis na bearta is lú atá spriocdhírthe, agus ba cheart na coigiltis ghaolmhara a úsáid chun an t-easnamh rialtais a laghdú. De réir meastacháin ón gCoimisiún, bheadh fás ar ghlanchaiteachas príomhúil níos ísle ná mar a moladh do 2024 mar thoradh air sin.
- (24) Ag glacadh leis nach dtiocfaidh aon athrú ar bheartais, réamh-mheastar i réamhaisnéis earraigh 2023 ón gCoimisiún go dtiocfaidh fás 3,3 % ar an nglanchaiteachas príomhúil a mhaoinítear go náisiúnta in 2024, fás atá faoi bhun an ráta fáis atá molta. Is lú an coigeartú a réamh-mheastar i réamhaisnéis earraigh 2023 ón gCoimisiún ná an coigilteas ó chéimniú amach iomlán na mbeart tacaíochta fuinnimh, arb é is cúis leis sin go príomha an chuid is mó de na bearta sin a bheith i bhfeidhm go fóill.

¹⁴ Ceanglaítear le hAirteagal 5 de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 coigeartú is mó ná 0.5 % de OTI a dhéanamh i gcás Ballstát a bhfuil fiachas rialtais acu ar mó é ná 60 % de OTI, nó a bhfuil rioscaí níos suntasaí acu maidir le hinbhuanaitheacht fiachais.

- (25) De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go laghdóidh infheistíocht phoiblí ó 3.8 % de OTI in 2023 go 3.1 % in 2024. Leis an infheistíocht is lú léirítear an infheistíocht is lú a mhaoinítear go náisiúnta agus infheistíocht a fhaigheann maoiniú ón Aontas seachas ón tSaoráid. Tagraíonn Clár Cobhsaíochta 2023 d'athchóirithe agus d'infheistíochtaí a mheastar a rannchuideoidh le hinbhuanaitheacht an airgeadais phoiblí agus le fás inbhuanaithe agus cuimsitheach. Áirítear ar na hathchóirithe agus ar na hinfeistíochtaí sin infheistíochtaí ard-bhreislúacha agus athchóirithe struchtúracha i dtreo an aistrithe ghlais, an aistrithe dhigitigh agus an aistrithe fuinnimh, lena n-áirítear sláinte agus rialachas, atá mar chuid den Phlean Téarnaimh agus Athléimneachta freisin.
- (26) Leagtar amach i gClár Cobhsaíochta 2023 conair fhioscach mheántéarmach go dtí 2026. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go laghdóidh an t-easnamh rialtais ghinearálta go 3,6 % de OTI in 2025 agus go 2,9 % faoi 2026. Dá bhrí sin, tá sé beartaithe nach rachaidh an t-easnamh rialtais ghinearálta thar 3 % de OTI in 2026. De réir Chlár Cobhsaíochta 2023, meastar go dtiocfaidh méadú ar chóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI ó 55,7 % ag deireadh 2024 go 56,1 % faoi dheireadh 2026.

- (27) I gcomhréir le hAirteagal 19(3), pointe (b), de Rialachán (AE) 2021/241 agus le critéar 2.2 d'Iarscríbhinn V a ghabhann leis an Rialachán sin, áirítear sa phlean téarnaimh agus athléimneachta tacar fairsing athchóirithe agus infheistíochtaí a threisiónn a chéile agus atá le cur chun feidhme faoi 2026. Tá cur chun feidhme phlean téarnaimh agus athléimneachta Mhálta faoi lán seoil. Chuir Málta aon iarraidh amháin ar íocaíocht isteach a chomhfhreagraíonn do 19 gcinn de gharspriocanna agus spriocanna sa phlean téarnaimh agus athléimneachta agus arb é an toradh a bhí uirthi gur eisíocadh EUR 52,3 milliún (i ndeontais) an 8 Márta 2023. An 26 Aibreán 2023, thíolaic Málta leasú ar a phlean, in éineacht le caibidil nua REPowerEU. Tá coinne leis go dtabharfaidh an chaibidil nua REPowerEU a moladh le déanaí aghaidh ar na dúshláin a bhaineann le soláthar agus slándáil fuinnimh, agus go gcuirfidh sí dlús leis an aistriú chuig foinsí fuinnimh in-athnuaite. Thairis sin, tá roinnt modhnuithe á moladh ag Málta ar an bplean bunaidh téarnaimh agus athléimneachta i bhfianaise an laghdaithe ar an leithdháileadh iomlán agus chun an phlean téarnaimh agus athléimneachta a oiriúnú do chúinsí oibiachtúla. Trí chaibidil nua REPowerEU a thabhairt isteach i bplean téarnaimh agus athléimneachta, féadfar athchóirithe agus infheistíochtaí breise a mhaoiniú chun tacú le cuspóirí straitéiseacha Mhálta i réimse an fhuinnimh agus an aistrithe ghlais. Ar mhaithe leis an bplean téarnaimh agus athléimneachta a chur chun feidhme go rathúil, sin agus bearta eacnamaíocha agus fostaíochta eile taobh amuigh den phlean sin, tá sé tábhachtach i gcónaí údarais áitiúla agus réigiúnacha, comhpháirtithe sóisialta agus geallsealbhóirí ábhartha eile a bheith rannpháirteach ar bhonn córasach agus éifeachtach, chun a áirithiú go bhfuil freagracht i leith an chláir oibre beartais fhoriomláin roinnte go forleathan.
- (28) D'fhormheas an Coimisiún doiciméid chlársceidealaithe uile Mhálta maidir leis an mbeartas comhtháthaithe in 2022. Tá sé ríthábhachtach go rachfar ar aghaidh le cláir an bheartais chomhtháthaithe a chur chun feidhme go tapa sa chaoi gur comhlánú a bheidh iontu ar an bplean téarnaimh agus athléimneachta agus go mbeidh sineirge ann idir iad féin agus an phlean sin, an chaibidil REPowerEU san áireamh, ionas go ndéanfar an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a chur i gcrích, go méadófar an athléimneacht eacnamaíoch agus shóisialta, agus go mbeidh forbairt chríochach chothrom ann freisin i Málta.

- (29) Chomh maith leis na dúshláin eacnamaíocha agus shóisialta a dtugtar aghaidh orthu sa phlean téarnaimh agus athléimneachta agus sna cláir beartais comhtháthaithe, tá roinnt dúshlán breise roimh Málta a bhaineann le gnéithe den chóras cánach lena n-éascaítear pleanáil ionsaitheach chánach, beartas fuinnimh agus an t-aistriú chuig an ngeilleagar glas.
- (30) Tá sé ríthábhachtach i gcónaí dul i ngleic le pleanáil ionsaitheach chánach chun éifeachtúlacht agus cothroime na gcóras cánach a fheabhsú. I bhfianaise éifeachtaí iarmhartacha straitéisí pleanála ionsaitheach cánach idir na Ballstáit, tá sé ríthábhachtach gníomhaíocht chomhordaithe a dhéanamh chun reachtaíocht an Aontais a chomhlánú trí bheartais náisiúnta ó na Ballstáit go léir. Tá bearta déanta ag Málta chun aghaidh a thabhairt ar chleachtas pleanála ionsaitheach cánach trí thionscnaimh idirnáisiúnta agus Eorpacha a comhaontaíodh roimhe seo a chur chun feidhme. Ina theannta sin, ina plean téarnaimh agus athléimneachta geallann Málta go rachaidh sé i ngleic leis an tsaincheist. Na gealltanais rialacha maidir le praghsáil aistrithe a thabhairt isteach agus staidéar neamhspleách a choimisiúnú maidir le híocaíochtaí amach agus íocaíochtaí isteach (i.e. idir cónaitheoirí AE agus cónaitheoirí tríú tíortha), a mbeidh reachtaíocht le leanúint ina ndiaidh i gcomhréir le torthaí an staidéir, léirítear leo go bhfuiltear ar an mbóthar ceart. Mar sin féin, go dtí go gcuirfidh Málta i bhfeidhm cánacha siarchoinneálacha ar ús, díbhinní agus íocaíochtaí ríchiosa a dhéanann cuideachtaí atá bunaithe i Málta le dlínsí cánach nialasaí agus dlínsí ísealchánach (mar atá i gceist leis seo go gciallaíonn sé sin aon dlínse ag a bhfuil ráta cánach corparáide reachtúil faoi bhun 9 %, is é sin an ráta cánach corparáide reachtúil is ísle san Aontas), sin nó bearta cosanta coibhéseacha – chun a áirithiú nach féidir le gnólachtaí a mbrabúis a aistriú go tríú tíortha gan cháin a íoc orthu, tá ardriosca ag baint i gcónaí le neamhchánachas dúbailte i ndáil leis na brabúis sin. Thairis sin, tá baol ann i gcónaí go mbeidh neamhchánachas dúbailte ann do chuideachtaí agus do dhaoine aonair araon mar gheall ar an gcaoi a ndéileáiltear le cuideachtaí cónaitheacha gan sainchónaí. Ní thabharfar aghaidh ar an tsaincheist ach go páirteach trí Threoir (AE) 2022/2523 ón gComhairle¹⁵ a chomhlíonadh, nach mbeidh feidhm aici maidir le corparáidí móra ach nuair a chuirfidh Málta chun feidhme í.

¹⁵ Treoir (AE) 2022/2523 ón gComhairle an 14 Nollaig 2022 maidir le híosléibhéal domhanda cánachais a áirithiú do ghrúpaí ilnáisiúnta fiontar agus do ghrúpaí mórsála intíre san Aontas (IO L 328, 22.12.2022, lch. 1).

(31) Is mór an ról atá ag breoslaí iontaise i ngeilleagar Mhálta fós, rud a fhágann go bhfuil sé ag brath go mór ar allmhairí fuinnimh agus go bhfuil sé neamhchosanta ar fhorbairtí domhanda praghsanna, cé nach n-allmhairíonn Málta ola ná gás ón Rúis go díreach. In 2021, úsáideadh breoslaí iontaise don chuid is mó de ghiniúint leictreachais Mhálta, agus ní raibh foinsí in-athnuaite i gceist ach do 11,9 % den ghiniúint. Tá acmhainneacht shuntasach fuinnimh gréine agus gaoithe amach ón gcósta ag Málta, rud nach bhfuil in úsáid. Gealltanais an rialtais teicneolaíochtaí foinsí in-athnuaite fuinnimh amach ón gcósta a ghlacadh amach anseo chomh maith lena sciar neamhcheangailteach de spriocanna an Aontais maidir le fuinneamh in-athnuaite amach ón gcósta a léiriú, is aistriú dearfach beartais é sin, ach tá tionscadail nithiúla fós le sainaitheint. Is bac é acmhainneacht agus solúbthacht na heangaí leictreachais maidir le foinsí in-athnuaite fuinnimh a chomhtháthú agus éifeachtúlacht, iontaofacht agus slándáil an tsoláthair cumhachta a mhéadú. Ní mór infheistíocht a dhéanamh i nuachóiriú na n-eangach, lena n-áirítear ó bhuiséad deontais REPowerEU Mhálta, chun aghaidh a thabhairt ar an scrogall sin. Tá feabhas á chur ag Málta ar chinnteacht a soláthair fuinnimh tríd an dara idirnascaire leictreachais a thógáil leis an Iodáil.

- (32) Is beag rannchuidiú Mhálta le spriocanna éifeachtúlachta fuinnimh an Aontais do 2030 a bhaint amach agus is ag méadú i gcónaí atá an tomhaltas fuinnimh i bhfoirgnimh chónaithe. D'fhéadfadh Málta bearta éifeachtúlachta fuinnimh a mhéadú agus an t-éileamh ar fhuinneamh a laghdú tríd an méid seo a leanas a dhéanamh: suiteáil painéil ghréine ar gach foirgneamh nua a spreagadh; a áirithiú go n-úsáidfear suiteálacha oiriúnacha grianfhuinnimh ar gach foirgneamh nua poiblí agus neamhchónaithe a bhfuil achar urláir úsáidigh os cionn 250 m² aige; aghaidh a thabhairt ar bhacainní dlíthiúla; agus dreasachtaí eacnamaíocha breise a chur ar fáil d'úinéirí tí. D'fhéadfadh úsáid na teicneolaíochta digítí, amhail feidhmchláir chun faireachán agus rialáil a dhéanamh ar úsáid fuinnimh, cuidiú leis an éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú. Chuirfeadh cur chun feidhme éifeachtach an chreata rialála náisiúnta nua don tionscal tógála le cáilíocht (lena n-áirítear an éifeachtúlacht fuinnimh) foirgneamh agus le sábháilteacht an phróisis tógála. Tháinig méadú 12.7 % ar thomhaltas gáis nádúrtha i Málta sa tréimhse idir mí Lúnasa 2022 agus mí an Mhárta 2023, i gcomparáid leis an meántomhaltas gáis le linn na tréimhse céanna sna 5 bliana roimhe sin, rud atá contrátha don sprioclaghdú 15 % a leagtar síos i Rialachán (AE) 2022/1369 ón gComhairle¹⁶. Cé go gcáilíonn Málta do dhíolúine ón sprioc sin, moltar di feabhas a chur ar na hiarrachtaí chun an t-éileamh ar ghás a laghdú go sealadach go dtí an 31 Márta 2024 de bhun Rialachán (AE) 2023/706 ón gComhairle¹⁷.
- (33) Ina theannta sin, i bhfianaise an spleáchais leanúnaigh ar charranna príobháideacha, tá méadú ag teacht ar astaíochtaí ó iompar de bhóthar i gcónaí, agus is é sin an fhoinsé is mó d'astaíochtaí gás ceaptha teasa neamh-ETS i Málta. Tá sciar na bhfeithiclí astaíochtaí nialasacha i bhfad níos ísle ná meán an Aontais agus is go han-mhall atá sé ag méadú. Chun astaíochtaí agus brú tráchta a laghdú, bheadh ar Mhálta feabhas a chur ar an iompar poiblí (poncúlacht, am turais laghdaithe), córais chliste iompair a úsáid (chun feabhas a chur ar shreabha tráchta, ar shábháilteacht agus ar fhorfheidhmiú rialacha tráchta), agus infheistíocht a dhéanamh i mbonneagar 'soghluaisteacht bhog' le haghaidh roghanna malartacha sábháilte ar úsáid gluaisteán príobháideach (amhail cosáin agus bealaí do rothair/scútair leictreonacha atá sábháilte, leithscartha agus idirnasctha).

¹⁶ Rialachán (AE) 2022/1369 ón gComhairle an 5 Lúnasa 2022 maidir le bearta comhordaithe maidir le laghdú ar éileamh ar ghás (IO L 206, 8.8.2022, lch. 1).

¹⁷ Rialachán (AE) 2023/706 ón gComhairle an 30 Márta 2023 lena leasaítear Rialachán (AE) 2022/1369 a mhéid a bhaineann le síneadh a chur leis an tréimhse laghdaithe éilimh i gcás bearta laghdaithe éilimh le haghaidh gáis agus cur chun feidhme an tuairiscithe agus an fhaireacháin ar na bearta sin a threisiú (IO L 93, 31.3.2023, lch. 1).

- (34) Mar gheall ar ghanntanais oibrithe agus scileanna in earnálacha agus i ngairmeacha atá ríthábhachtach don aistriú glas, lena n-áirítear teicneolaíochtaí glan-nialasacha a mhonarú, a chur in úsáid agus a chothabháil, tá scrogaill á gcruthú san aistriú chuig geilleagar glan-nialasachta. Chun go laghdófar na ganntanais scileanna agus chun go gcuirfean an cuimsiú sa lucht saothair agus athshannadh an lucht saothair chun cinn, tá sé ríthábhachtach córais oideachais agus oiliúna ar ardchaighdeán a bheith ann a fhreagraíonn d’athruithe ar riachtanais an mhargaidh saothair, chomh maith le bearta spriocdhírthe maidir leis an uas-sciliú agus an t-athsciliú. Chun leas a bhaint as soláthar saothair nach bhfuil leas á bhaint as go fóill, ní mór na bearta sin a bheith inrochtana, go háirithe le haghaidh daoine aonair agus sna hearnálacha agus sna réigiún is mó a ndéanann an t-aistriú glas difear dóibh. In 2022, tuairiscíodh ganntanas oibrithe i Málta i gcás sé ghairm a mbíonn scileanna nó eolas sonracha ag teastáil dóibh le haghaidh an aistrithe ghlais, lena n-áirítear oibrithe monaraíochta agus oibrithe tógála.
- (35) I bhfianaise mheasúnú an Choimisiúin, rinne an Chomhairle scrúdú ar Chlár Cobhsaíochta 2023 agus léirítear a tuairim¹⁸ i moladh (1).

¹⁸ Faoi Airteagal 5(2) de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97.

(36) I bhfianaise na n-idirnasca dlúth idir geilleagair Bhallstáit an limistéir euro agus a rannchuidiú comhchoiteann le feidhmiú an Aontais Eacnamaíoch agus Airgeadais, mhol an Chomhairle go ngníomhódh Ballstáit an limistéir euro, trína bpleananna téarnaimh agus athléimneachta i measc rudaí eile, chun (i) inbhuanaitheacht fiachais a chaomhnú agus staonadh ó thacaíocht leathan a thabhairt don éileamh comhiomlán in 2023, spriocdhírú níos fearr a dhéanamh maidir leis na bearta fíoscacha arna nglacadh chun tionchar na bpraghsanna arda fuinnimh a mhaolú, agus machnamh a dhéanamh ar bhealaí iomchuí chun an tacaíocht a laghdú de réir mar a laghdaíonn an brú ó thaobh praghsanna fuinnimh de; (ii) leibhéal ard infheistíochta poiblí a choinneáil ar bun agus infheistíocht phríobháideach a chur chun cinn chun tacú leis an aistriú glas agus an aistriú digiteach; (iii) tacú le forbairtí pá a mhaolaíonn an cailleanas ó thaobh cumhacht ceannaigh de agus srian a chur ag an am céanna le héifeachtaí indéreacha ar an mboilsciú, sin agus tuilleadh feabhais a chur ar bheartais ghníomhacha maidir leis an margadh saothair mar aon le dul i ngleic le ganntanais scileanna; (iv) feabhas a chur ar an timpeallacht ghnó agus a áirithiú go bhfuil an tacaíocht fuinnimh a thugtar do chuideachtaí cost-éifeachtúil, sealadach, agus spriocdhírthe ar ghnólachtaí inmharthana, agus go bhfuil dreasachtaí le haghaidh an aistrithe ghlais ag baint léi i gcónaí; agus (v) cobhsaíocht macrairgeadais a chaomhnú agus faireachán a dhéanamh ar rioscaí, agus leanúint ag an am céanna den obair chun an tAontas Baincéireachta a chur i gcrích. I gcás Mhálta, rannchuidíonn moltaí (1), (2), (3) agus (4) le cur chun feidhme an chéad, an dara, an tríú agus an ceathrú moladh a leagtar amach i Moladh 2023 maidir leis an limistéar euro.

AG MOLADH LEIS SEO go ngníomhódh Málta in 2023 agus 2024 chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

1. Deireadh a chur leis an bearta tacaíochta éigeandála fuinnimh atá i bhfeidhm, agus úsáid a bhaint as na coigiltis ghaolmhara chun an t-easnamh rialtais a laghdú, a luaithe is féidir in 2023 agus 2024. Dá mbeadh gá le bearta tacaíochta nua nó leantacha chun dul i ngleic le méaduithe a thioctadh an athuair ar phraghsanna fuinnimh, a áirithiú go ndírítear bearta tacaíochta den sórt sin ar theaghlaigh leochaileacha agus ar ghnólachtaí leochaileacha a chosaint, go mbeidís inacmhainne go fíoscach, agus go gcaomhnófaí leo dreasachtaí le haghaidh coigilteas fuinnimh.

Beartas fíoscach stuama a áirithiú, go háirithe trí theorainn nach mó ná 5,9 %¹⁹ a chur leis an méadú ainmniúil ar ghlanchaiteachas príomhúil arna mhaoiniú go náisiúnta in 2024.

Infheistíocht phoiblí a mhaoinítear go náisiúnta a chaomhnú agus a áirithiú go n-ionsúfar deontais faoin tSaoráid agus faoi chistí eile de chuid an Aontais go héifeachtach, go háirithe chun an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach a chothú.

Maidir leis an tréimhse tar éis 2024, leanúint de straitéis fhíoscach mheántéarmach a shaothrú maidir le comhdhlúthú inbhuanaithe de réir a chéile, in éineacht le hinfeistíochtaí agus athchóirithe a chuideoidh le fás inbhuanaithe níos airde, chun staid fhíoscach mheántéarmach stuama a bhaint amach.

2. Leanúint dá phlean téarnaimh agus athléimneachta a chur chun feidhme go seasta agus, tar éis an aguisín a tíolacadh le déanaí, lena n-áirítear caibidil REPowerEU, tús a chur go tapa le cur chun feidhme na mbeart gaolmhar. Leanúint ar aghaidh le cur chun feidhme tapa clár beartais comhtháthaithe, i ndlúth-chomhlántacht agus i sineirgíocht leis an bplean téarnaimh agus athléimneachta.

¹⁹ Meastar go gcomhfhreagraíonn sé sin d'fheabhas bliantúil de 0,5 % de OTI ar a laghad ar chomhardú an bhuiséid struchtúraigh do 2024, mar a thuairiscítear in aithris 23.

3. Aghaidh a thabhairt go héifeachtach ar ghnéithe den chóras cánach lena bhféadfaí pleanáil ionsaitheach chánach a éascú do dhaoine aonair agus do chuideachtaí ilnáisiúnta, lena n-áirítear trí chánachas leordhóthanach a áirithiú ar íocaíochtaí úis, ríchíosanna agus díbhinní amach, agus trí na rialacha do chuideachtaí gan sainchónaí orthu a leasú.
4. Spleáchas ar bhreoslaí iontaise a laghdú trí dhlús a chur le húsáid foinsí in-athnuaite fuinnimh, lena n-áirítear fuinneamh gaoithe amach ón gcósta agus grianfhuinneamh, agus acmhainneacht chóras na heangaí leictreachais a uasghrádú agus a leathnú, lena n-áirítear tarchur, dáileadh agus stóráil ceallraí. An t-éileamh ar fhuinneamh a laghdú trí éifeachtúlacht fuinnimh a fheabhsú, go háirithe i bhfoirgnimh chónaithe. Astaíochtaí ó iompar de bhóthar a laghdú trí aghaidh a thabhairt ar bhrú tráchta trí cháilíocht fheabhsaithe seirbhíse san iompar poiblí, trí chórais chliste iompair agus trí infheistiú i mbonneagar ‘soghluaisteacht bhog’. Cur leis na hiarrachtaí beartais atá dírithe ar sholáthar agus ar shealbhú na scileanna agus na n-inniúlachtaí atá ag teastáil le haghaidh an aistrithe ghlais.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil,

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán
